

9-15-90

A E NAPLOJA

Mar regi vagyok, hogy naplot vezessek, de eddig sajnos a korulmenyek olyanok voltak, hogy nem jutottam sem iroszerhez, sem papirhoz.

Ma abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy modomban van egy kicsit emberibb modra, gondolataimat papirra vetni.

Megprobalom a 12 honap eseményeit felujítani es lehetoleg kifejezni.

Istenem, hol is kezdjem el? - Talan ott, ahol a baj elkezdodott: 1944 marcius 19. - Jozsef napja. Ez a datum hozta meg a szenvedest es mindazt a kifejezhetetlen bajt, amit orok eleltre kihassal lesz rank. Ez a datum egyben szeretett megboldogult ferjem nevnapiat is jelzi. Mar ennel az oknal fogva is nagyon fajdalmas számomra.

Ettol a naptol ereztem, hogy letunk, vagy nem letunk függ, de a sok szenvedest es megprobaltatást, melyen eddig is keresztul estunk, nem gondoltam. Az ember csak akkor erzi magat oregnek ha a hajaban osz hajszaalak csillognak. A sok lelki megprobaltatas az, ami fatalistava teszi. Felismerese annak, hogy egy nalunk magasabb hatalommal allunk szemben es kenytelenek vagyunk addig turni, mig sorsunk jobbra nem fordul.

1944 Aprilis 26. - Gettoba valo letelepites. Harom heti kinos helyzet utan, Kitelepites majus 17-en egy lengyel, nemetek által megszállt Koncentracios Lagerbe "Birkenau" nevel. Negy nap utazas utan érkezünk meg.

1944 Majus 21. - Megerkezes Auschwitzba, ahova Birkenau tartozik, Krakkotól kb. 400 Km-nyire van. Az utrol magarol nem is akarok írni, mert eltorpúl mind amellelt, amit megerkezesunk napjatoł kezdve ateltunk. Legfajobb pontom az, hogy csaladomtoł, fołeg Edesanyamtoł elkulonitve tołtöttem a Getto idejet es nem is lathattam egyszer sem. Ugyanis a nemet bevonulas ota Anyosomnal tartozkodtam es onnan vittek be a Gettoba. Bar mindent elkovettem, nem sikerult a szomszed Gettoba atmenni es el sem bucsuzhattam draga szeretett jo Edesanyamtoł, kit talan soha tobbe nem latok.

Megerkezes Auschwitzba - Sorakozas, Oregek es fiatalok elkulonitve, gyermekek elszakitva szuloiktol, a lagalacsonyabb modja a kinzasnak. Elszakitottak anyosomtoł es attol a perc-

tol kezdve ezertem, teljesen magamra vagyok hagyatva. Kiteve minden bestialitasnak. Fiatalokkal együtt, hosszas gyaloglas utan, furdobe visznek, ahol teljesen kifosztva, testileg, es lelkileg osszetorve, teljesen meztelenul, ferfiak elott le-levetkozve, tortenik a hajvagás - kopaszra. Utana furdés, es fertotlenites.

Egy szal ruhában indítottak bennünket lakohelyünkre, egy ugynevezett "Block"-ba, ahol 1500-an telepszünk le. 15 ember esik egy "koje"-ra, mely egy 2x2 negyzetmeteres helybol áll, ahol a mozgás lehetségeserol szó sem lehet. Itt meg ulni sem lehet, a kínzásnak különbozó formája. Ebresztes éjszaka 3-kor ugynevezett "Zahl-Appel". Sorakozás egy pár orát állva tolni, hidegben, etlen, esoben, szelben. A klíma a lelegezseg-telenebb, ami csak elképzelhető. Szél allandoan, váltakozik az esovel. Vizhiány. -Illetve víz van, de nem a mi részünkre. Tisztalkodni csak hosszas harcok után. Ruhaváltásról szó sem lehet. Kínzásunkat meg fokozza az ugynevezett "Blockovak" es "Stubo-vak" egyeni kilengése.

Minden blocknak megvan a saját kerete, mely főleg szlovák es lengyel nobbol áll, kik legalább 2-3 évet töltöttek már a Lagerban es irigyelve azt, hogy mi csak 1944-ben kerültünk oda, igyekeznek különbozó módszerekkel erztetni azt, hogy felettünk állnak. A hiba főleg ott van, hogy legtöbbször nagyon primitív lelek es elvezi az emberi kínzások eme modját es a helyett, hogy sajnálnanak, igyekeznek életünket meg jobban elviselhetlenebbe tenni.

A gondviseles meg a nagy megpróbáltatások közepette jó volt hozzám, mert ha már Drága Edesanyammal nem lehettem együtt, első nap összehozott noveremmel, ki sokban megkönnyítette helyzetemet es nem érztem a nagy urt, mely körülvevett. Természetesen noverem mindent elkövet, hogy helyzetünk kisse elviselhetőbb legyen, tudom azt hogy engem előzőleg is nagyon megtiport es mikor más meg joletben élt, én már megismertem az élet keserűségét, mikor 3 hónapos házaselet után elvesztettem drága, szeretett jó ferjemet, kit úgy érzem soha, de soha többé senki nem tud pótolni. Azóta viselem az életet mint egy terhet, csak abban a reményben, hogy talán meg megtalálom családomat, mely nélkül az élet többé elviselhetetlen volna számomra. Most veszem észre, hogy tulságosan erzelgős vagyok, hogy nem is arról akarok írni, hanem folytatni akarom ott, ahol elhagytam az eseményeket. Hat heti auschwitz-i tarozkodásunk megtanított arra, hogy mit jelent turni, nélkülözni, megalázva lenni es megismertette velem az embereket. Eddigi tapasztalaim szerint egy pár ember kivételével nagyon csalódtam mindenkiben. Nyugodt lelkiisme-

ettel merem allitani, hogy mindenkihez jo voltam de josagom sajnos nem talalt viszonozasra. Teny az, hogy a sok lelki megprobaltatasok által idegrendszerem nagyon tonkre ment. Ezáltal ideges es ingerlekeny vagyok. Foleg fokozatosabban erzekeny es minden bant. Egyet megtanultam, a kozert nem erdemes harcolni es ezt mindig szem elott tartom.

Visszaterek megint az Auschwitz Lagerrele es folytatom a tortenteket ott, amikor munkara valogattak ki bennunket es hat hetes ottartozkodas utan elhoztak nemetország teruletere. Ha vissza gondolok arra az izgalmas orakra mikor a valasztas tortent, vegyes erzelmekekkel teli, nem tudtam, jól cselekszem e, egyreszt mert elszakadtam a noveremtől, masreszt mert vilagos volt elottem, hogy bombazott teruletre visznek bennunket, ahol az eletunk kockan forog. Igaz, hogy Auschwitz is egy "Fernichtungs-Lager" es mindenki irigyelt, hogy kiszabadultunk. Julius 2-an indultunk utnak es julius 4-en, reggel erkeztunk meg Gelsenkirchenbe. Ezt a varost csak hirbol ismertem es tudtam azt, hogy a Ruhr-vidékhez tartozik. Korulbelul 10 Km-nyire van Essentol. Egy kibombazott benzin gyarban vegeztunk alkalmi munkat es mondhatom helyzetunk nem volt konnyu, mert a munka magaban veve nem volt nonek valo. Teglasas, talicskaszas, utana tisztitas es altalanos tisztogatas bombazas utan. Alig par hetes ottartozkodas utan eraztem, hogy testi condiciom hanyatlik es szivmukodesem nem rendes. Egyebkent meg eleg jól birtam, mig el nem kovetkezett a nagy tragikus nap. 1944 Szeptember 11-ike. Alig 2-3 napos ottartozkodasunk utan allando legiriadok za-vartak nyugalmunkat es mindeg elt bennem a titkos gondolat, vajjon megusszuk e elve? Miutan a gyarban elkezdodott az ujjaepites, mindig varhato volt egy ujabb legitamadas. Gelsenkircheni lakhelyunk tabori celtekbol allott, mely ugyan eleg primitiv volt, az auschwitzi lakhelyunkhoz kepest, nyari udulonek hatott. A fekvohelyunk is sokkal kenyelmesebb volt es a legnagyobb meglepetesunkre szolgalo beepített vizcsap, a legfontosabb kelleke a tisztasagi lehetosegeknek. Eleinte csak fel napokat dolgoztunk, ugy hogy fizikailag nem eraztunk kimerulest. Rovid ido utan megvaltozott a helyzet es a munka esz napos volt. A koszt annak dacara, hogy egyoldalú, eleg turheto volt. Ehseget azota sem eraztem. Alig 2-3 hetes ottartozkodasunk utan mimdeg gyakrabbak lettek a legitamadasok, foleg ejszaka zavartak meg nyugalmunkat, ezáltal nagyon kimerulten ebredtunk es a munka nehezunkre esett. Hozzajarult a nagy hoseg is. Egy ora pihenovel, ugyszolvan napi 10 orat dogoztunk, nehezen. A gyar nagyon szepen epult legnagyobb sajnalatunkra es mar egyes helyeken elkezdodnek a benzin gyartasok. A romeltakari-